

DE POSTRYDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

De *Postryder* verschijnt s' dingsdags, s' donderdags en zaterdags.

Men schryft in te Tongeren by M. COLLEE, boekdrukker uitgever van dit blad, groote markt, 20, en by alle postdirecteurs.

Alle toezending van brieven, annoucen, geld, enz., moet gefrankeerd zyn.

Het abonnement is bepaald op 7 fr. binnen de stad, 8 fr. buiten de stad.

Een blad afzonderlyk, 20 centiemmen.

De aankondigingen, per drukregel, 15 centiemmen.

De reclamen, per drukregel 25 centiemmen.

TONGEREN, DEN 13 JANUARY.

De vrede die by het afsterven van koning Leopold I tussehen de politieke partijen van ons land gesloten werd, schynt op vasteren grond te berusten dan men het algemeen dacht. In alle adressen die men uit de provinciën aen onzen nieuwen Koning toestuert, in al de raedgevingen die uit den vreemde komen, hervindt men den wensch der *Nationale bevrediging*.

De uitdrukking van dezen wensch is geene ydele woordenkramery; de vrede is het eerste verlangen der natie, en zonder tegenspraak te vreezen kan men verzekeren dat de groote byval welken de redevoering van Leopold II door het gansche land gevonden heeft, geheel te danken is aen den oproep tot vrede en eendragt welke de jonge koning aen de partijen toestierde. De nieuwe vorst had wonderwel de gedachten van allen uitgedrukt, wanneer hy vroeg dat het gevoel van nationale verbroedering voortaan de handelwyze der partijen zou bezielen en de hevigheid der geschillen zou matigen. Dit woord was een electricke schok; ieder juichte toe en alle onderscheid verdween.

Wel is waer, MM. Frère en Bara vertegenwoordigen niet juist die gematigheid die in het verlangen van alle burgers ligt. Doch dit doet voor het oogenblik niets ter zake. Dat de tegenwoordige ministers voor eenigen tyd aen het bestuur blyven, de omstandigheden kunnen zulks gebieden daer het noodig kon zyn alle schokking te vermyden by den overgang tot eene nieuwe regering.

De katholyke denkwyze kon, indien zy het gewild had, groote eischen toonen; zy kon, steunende op de koninglyke redevoering, vragen dat het bestuur toevertrouwd werd aen gematigde staetslieden en niet aen mannen die sinds zeven jaren onophoudend de twisten opgehitst hebben en wier laatste woorden, in het begin van december, nog zoo bitter en dreigend waren.

Dewyl de oppositie op dit punt niet aendringt, dewyl zy bewys van gematigheid geeft, zou zy op hare beurt niet mogen weten, of de heeren Frère en Bara ook geenem stap van toernadering zullen doen?

Wat houdt hen tegen? Wat zou dien stap belemmeren? Wat afkeuring moeten zy vreezen? Voorwaer, die van Europa niet, want Europa heeft het eerst de gematigheid aangeraden. Die van het land ook niet, want de geestdrift by het hooren der koninglyke redevoering heeft dien stap van het ministerie tot bevrediging reeds op voorhand toegelijcht.

Indien dus onze ministers zwegen, dan zouden wy met regt bedekte plannen mogen vermoeden; wy zouden het regt hebben een slecht verstaen en eene zwakheid te verdenken, waarby het land weldra zou ontroerd worden.

Dit is eene donkere wolk die weg moet. Wy wenschen dit te weten, niet uit nieuwsgierigheid, maer uit vaderlandsliefde. In dien de katholyken toegevingen doen, dan mogen zy ook weten, of de mannen, die het bestuur in handen hebben, en hunne vrienden in de Kamers, bereid zyn hetzelfde te doen. Het land verlangt te weten of er overeenkomst bestaet tussehen het gedacht van den koning en zyne ministers? En of de ministers bekennen dat de openbare denkwyze de nationale bevrediging vraegt?

Mynheer de *Postryder*.

Ik zie dat gy nog al dikwyls brieven drukt van eenen ouden heer van Tongeren, zoudt gy er ook eenen willen drukken van eenen simplen boer?

Nu, dan laet ik u weten dat ik nog frisch en gezond ben, behalve mynen arm welken ik te Brussel gestuikt heb, en hoop van u hetzelfde; daerom is 't dat ik u niet eerder geschreven heb.

Op den zaterdag voor dien zondag dat de Koning begraven is, was ik thuis op de zes roeden aen 't akkeren. Op eens kwam de secretaris aengelopen en riep al van verre: Wel, pachter, gaet gy morgen meê naer Brussel? Nu is er iets te zien wat nooit meer zal voorvallen; Leopold I word morgen begraven en Leopold II solenneel ingehaald! Duizende en duizende menschen gaen er naer toe. Alle de soldaten moeten er zyn en uwe Sus ook. — Ik ga meê, was myn antwoord. — Dus, morgen vroeg om 9 uren te Tongeren aen den lavapeur en zoo over Luik naer Brussel; steek maer geld genoeg in uwe beurs, ik ga naer Jefken mynen jas halen.

Ik begon weer te akkeren, maer alsof de duivel er opgezeten had, ik kon geene enkele voor meer maken. De oude ruïn die my nogtans gehoorzaemt, gelyk onze burgemeester aen de klik van Tongeren, wilde voor den bliksem! niet regt gaen. Ik trok, ik foeterde, ik riep: Leopoldus I — om 9 uren — lavapeur — Sus — de beest verstond my niet meer en ik moest uitspannen.

Ik kwam thuis. Vrouw, sprak ik, morgen om 9 uren moet ik aen den lavapeur zyn; ik ga Sus te Brussel bezoeken! — Heb ik het niet gedacht, snapte zy my toe, die gek van 'nen secretaris heeft u den kop weer vol

gejaegd, gy zult zeker zyn gelag betalen? — Tetelet, er is geen kwestie van gelag; ik ga morgen naer Brussel, maek maer dat myne beste kleederen in orde zyn...

's Morgens sprong ik al vroeg uit het bed, deed myne botten en beste broek aen, stak vyf goude napoleons en eenige knepkes iden prys van eenen stal baggen welke ik verleden donderdag aen eenen wael verkocht had, in mynen zak, sloeg eene goede spy binnen, en trok op Tongeren af. Ik hoorde daer de vroege mis in O. L. V. kerk, en om zeker niet te laet te komen aen den lavapeur maekte ik een uer in tyds daer te zyn.

Er was nog geen kristene ziel in de wacht kamer te zien; ik ging er dan maer gerust in, komaandeerde een bakken en zette my om den yzeren weg goed zien aen te komen met den rug tegen de venster. Op de tafel lag perciee een gazet voor my open. Ik weet niet meer hoe zy heet, maer ik geloof dat het een jood was, want zy sprak over de begrafenissen van den Koning gelyk een Marten Luther. Den brief welken ik daerin las was aendig; ik zal hem u eens vertellen zoo goed als ik kan, want wierd ik zoo oud als peeken zaliger, die nu met Sint-Andries krek honderd en dertig jaren zou hebben was hy over vyftig jaren niet gestorven, dan zou ik hem nog niet vergeen. Die gazet zeide dan: de partijen moeten nu pais maken of alles is verkleist. Zou het geen eeuwige schande zyn voor God en allen dat op de begrafenissen van den Koning zuer gezichten moesten zyn? En welk affront voor den jongen Koning, indien de partijen zich in zyne tegenwoordigheid geenem goeden dag zegden. Als Napoleon dat wist, hy zou manneken van ons maken; hoe! zou hy zeggen, komt gy hier aen myne deur laywt houden? en door uw schandig gedrag myn volk bederven? Past maer op, want ik zou u allen in het prison zetten in myn land en u binden dat gy noch van toeten noch van blozen meer zoudt weten...

Frère, Rogheer en Barrabas, zei die gazet, zyn de oorzaak van dien haet en nyd. Er waren over honderde jaren verscheidene Heerooms, zeide zy, die nog al wat op zyde hadden, en omdat zy noch vrouw noch kinderen moesten bezorgen, zeiden zy by hun zelve: wacht, myne broeders en zusters hebben nog al veel kinderen, wy gaen hun eens plezier doen. Zoo gezeg! zoo gedaan. Zy schreven hunne wettelyke testamenten en lieten ten eeuwigen dage eenige bonders of eenen hoop geld achter om hunne neefkens te laten studeren; mits conditie, dat die neefkens by goede schoolmeesters zouden gaen en eerlyke lessen zouden halen om zoo de goesting te krygen van

eens Heerroom te worden. Wat deed nu Frère, Rogheer en Barrabas? Zy dachten by hun zelve, als wy dat zoo maer toelaten dan krygen wy de pastoors en paters nooit van kant, en deze zullen altyd blyven catechismus houd-n en preken: gy moogt uws meestens huysvrouw niet begeeren — gy moogt niet stelen — gy moet op uwen tyd te biechten gaen en zoo andere prullen; en zoo doende zullen de vrymaçons nooit boxen komen in Belgenland. Wy zullen de papen eens anders krygen. Wy zullen hunne schoolbeurzen eens aformen en ze geven aen schoolmeesters die vrymaçon zyn, dan moeten die boeren kinderen wel naer hen komen. Zoo gezegd zoo gedaan. Zy maken onder hun dryen een valsche reglement... en nu zyn zy meester van die beurzen. Indien de Heerooms van Barrabas nu konden terug komen, wat zouden zy hunnen afgevalen neef met de ooren nemen! Maer dat hebben nu de bisschoppen in hunne plaets gedaan. Halte là, vleugels, roepen deze, meent gy ons zoo te verneuken! Gy zult die beurzen zoo gemakelyk niet krygen; meent gy van het geld door onze priesters achtergelaten eenen hoop deugentien te maken? Akkoord is akkoord, die testamenten zyn volgens alle wet gemaakt, gy kunt dat zoo niet veranderen, en al moesten wy het ook in wy zullen er niet in toestemmen. Alle brave kristenen vallen niet de bisschoppen en alle kettters en vrymaçons met Frère, Rogheer en Barrabas. Van daer komt nu die haet en nyd in ons land, zei die gazet, maer dat zal seffens ophouden, zeide zy, als die heeren de beurzen terug geven gelyk zy in conscientie verpligt zyn te doen.

En dat geloof ik ook, Mynheer de *Postryder*, en daerom zou ik u raden van eens eenen brief te schryven aen die heeren. Gestolen goed kan immers niet gebenedyden. Pecken zaliger heeft ons daer al menige klucht van verteld zoo van heeren als van boeren, zy zyn allen vergaen als zout in den pot.

Als ik dat zoo al nadacht kwam den yzeren weg aen en de secretaris riep: pachter, gauw! twee kaertjes; ook een voor my. Percies als ik myn laatste been optrok in den wagen begon de vuerduivel op Luik aen te loopen.

Ik zal u later eens schryven wat ik te Brussel en onderwege al gezien heb.

Druk dezen brief, als het u belieft, van onder in uwen prullenton, dan ben ik zeker dat onze burgemeester die een groote politiek is, hem zal lezen, want anders leest hy niets.

Een zalig nieuwjear,

PACHTER NOL.

WILLEM-DE-GOEDE.

Willem I, graef van Henegouwen en Holland, gestorven in 1337, verdiende den naam van Goede die hem gegeven werd. Hy was ten zelfden tyde regtvaerdig en wyze vorst, dapper en trouwhertig. De vorsten kozen hem in hunne geschillen tot scheidsman. Toen er een duitse keizer moest gekozen worden, gaven de kiezers hem, zoolang die niet gekozen was, eenparig den titel van plaatsvervanger des keizers. In de oorlogen was hy steeds een leverige bevrediger. Hy verbeterde de misbruiken in de justicie en gaf aen het volk voor zyne eeuw gansch nieuwe wetten. Ook werd hy van zyn volk met onuitsprekelyke liefde bemint.

In het groot verbond dat de Koning van Frankryk, de Koning van Bohemen, en de belgische Vorsten tegen hertog Jan III van Brabant gesloten hadden, deed de oude graef van Henegouwen, zyn bed waer hy niet afkomen kon, tussehen de twee legers brengen. De oorlog eindigde en de vrede werd gesloten op 't justiciebed van Willem-de-Goede.

De oorlogen welke hy had moeten voeren, hadden hem tot uitgaven genoodzaekt die zyne inkomsten overtroffen. Hy was gedwongen tot zyne onderdanen den toevlucht te nemen. Hy riep in 1331 de staten byeen, en vroeg voor eene enkele maal, eene belasting van 6 deniers per hoofd en 6 deniers per bunder land. Deze zes deniers golden omtrent zooveel als thans 1-50. De prins verwyderde zich om de vergadering in vryheid te laten beslissen. De vergadering stemde aanstonds vrywillig het dubbel der gevraagde som; en het verslag dezer zitting

werd naer het justicie-bed van Willem-de-Goede gedragen.

De goede graef was door dien blyk van genegenheid zoolang aengeslaen, dat hy de ligting van de belasting verbood, verklarende dat hy slechts in de uiterste noodzakelykheid daertoe zou overgaen, en alleen het gebd zou genomen hebben dat hy volstrekt noodig had.

Het volk, deze omstandigheden waernemende, riep vreugdekreten uit, en overal heerschte er blydschap. De feesten te Valencyn en te Bergen duerden dry dagen; de geschiedenis levert weinig voorbeelden op dat dergelyke beweegredenen de openbare vreugde hebben te weeg gebracht.

Wy hebben gezegd dat hy een goed regtdoener was. Voor de overtredingen van het volk was hy gedoozzaam, maer voor de misbruiken der overheden ontverbidde. Wy zullen ten dezen oprigte eene daedzaak aanhalen.

Men heeft veel gesproken van dien koning van Arragon, die door den beul gevolgd, eenen magtigen misdadiger ging straffen. Het was een slecht bestuurd land waer de vorst van den troon moest stappen, opdat er regt zou gedaan worden. Niettemin is die daed in eene spaensche drama vereeuwigd geworden: De beste alcade is de Koning. Het is mogelyk dat het belgische verhaal min schilderachtig is, doch het is zeker niet min belangryk.

In 1336 heerste Willem-de-Goede, van uit zyn verblyf van Valencyn, waer hy zich geen bevond, Henegouwen en Holland. Een boer uit een naburig dorp van Dordrecht, verscheen voor zyn justicie-bed. — Sire, zeide de landbouwer: ik ben arm; ik had eene koei en uw haljuw heeft ze my met geweld ontstolen. Ik heb aen den schout van Dordrecht regt gevraagd, maer

hy is de oom van den haljuw, en heeft my zulks geweigerd. Gy, heer graef, zult my regt laten wedyervaren.

De graef verontweerdigd over een dusdanig gedrag, rigtte zich op. Hy beval dat de dorpeling in het paleis geherberg! en gevoel wierde. Hy deed een zynen ridders naer Dordrecht vertrekken, die den schout en den haljuw voor hem bragt. De graef verzamelde de regters rondom zyn bed, voor wien de misdaet bewezen werd. Hy deed den armen zyne koei wedyergeven, alsook betalen voor de onkosten die hy gemaakt en betrogen by aen arbeid verlet had. Hy veroordeelde den schout van Dordrecht dien hy verschoonde, omdat de haljuw zyn neef was, tot de overgroote boete van honderd gouden kroonen; voor den haljuw, die de diefte begaen had, in plaats van het geregt te handhaven, geene verschooning vindende, verwees hy hem ter onthoofding, en dit vonnis door de regters die hem omringden goedgekeurd, wierd voor het justiciebed van Willem-de-Goede ten uitvoer gebracht, en dit leerde de overheid hun pligten vervullen.

Deze vorst aenschouwde de bediening voor geen spel, by hem moest een eed heilig zyn. Hy gevoelde ook eenen grooten eerbied voor d'n titel van ridder; mer, bemerkte dat hy schier geene ridders benoemde, omdat hy te groote hoedanigheden vereischte in de personen welke hy tot die hooge weerdigheid verbleef. Willem van Henegouwen, graef van Ostrevant, zyn zoon, die hem onder den naam van Willem II moest opvolgen, vroeg sints lang de eer om door hem tot ridder geslagen te worden. De oude graef stelde zulks altyd uit.

In den herfst van 1338, bood er zich eene gunstige omstandigheid aen. De Koning van Engeland, Eduard III, voornemens zyn met

Frankryk in oorlog te treden, wilde België langs zyne zyde trekken. Zyne gezanten begaven zich naer het hof van Willem-de-Goede die de meest invloedhebbende prins van zynen tyd was de hertog van Brabant, de markgraef van Juliers, de bisschop van Luik, de aertsbisschop van Keulen, al de prinsen van het ryk, verenigden zich in het hof van Valencyn, om over zulk een belangryk vraagstuk te beraedslagen. Eene groote menigte dappere ridders was toen in die verblyfplaats verenigd.

Willem van Ostrevant nam de gelegenheid te baet, en drong by zynen vader aen, om in de tegenwoordigheid van dat delig gezelschap tot ridder verheven te worden: de grysaed stonde eindlyk toe. Hy deed zyn bed naer de kerk van St-Jan dragen, waer hy door de bisschoppen van Kameryk, Doornyk en Arras afgewacht werd. De jongeling werd binnen gebracht door de pairs van Henegouwen, in groote kleede.

De bisschop van Kameryk celebreerde de Mis. Na het Evangele nam Jan van Avesnes, heer van Beaumont en broeder van den graef van Henegouwen, zynen neef by de hand en leidde hem voor den prelaet. Hy was door eene groote menigte dappere heeren omringd. De jonge prins vroeg om ridder gemaakt te worden. De heer van Beaumont, die zyn peter was, verbleef toen de stem, en vroeg of er iemand onder de aanwezigen was, die iets aen Willem van Henegouwen, graef van Ostrevant, te be-rispen had. De vergadering zwoeg.

Daerna deed de bisschop van Kameryk eene redevoering, waerin hy de pligten van eenen ridder deed kennen. Hy vroeg den graef van Ostrevant of by zich in staet kende die plichten te vervullen.

— Ja, met de hulpe Gods, antwoordde hy.